

Meie kärbseseeni 2

MALL VAASMA

PUNANE KÄRBSeseen

Amanita muscaria

FOTOD: VELLO LUIV

Kübar oranž- kuni sarlakpunane, vanemalt pleegib kollaselaiguliseks või määrdunudkollakaks. Eristatakse ka kollast vormi, kes on juba noorelt oranžkollane, tihedalt kaetud valgete või kollakate paksude ebemetega, mis tihti pestakse vihmadega osaliselt või täielikult maha, serv enamasti rihveljas, noorelt poolkerajas, hiljem kumer kuni lame, läbimõõt kuni 20 cm. Eoslehekesed valged, vabad. Jalg valge või kollakas, ebemeline või kiuline, muguljas, rõngaga, tupega, kuni 20 × 2 × 3 cm. Rõngas valkjast või kollakas, serv enamasti kollakas-oranž, ebemeline, rippuv, lai, ülakülgsile, kaua püsiv. Tupp valge või kollakas, jalale liibunud, moodustab jala muguljale osale ja sellest kõrgemale ebemelisi kontsentrilisi ringe. Seeneliha valge, kübaranaha all punakas- või sidrunkollane, lõhnata. Eospulber valge. Eosed lai-ellipsoidsed, pole amüloidsed, 8–12 × 6–8 µm.

Okas-, leht- ja segametsades, metsalagendikel, väga sageli, kohati hulgi.

VII–XI.

Mürgine, põhjustab närvisüsteemihäireid.

Sarnane liik: kuning-kärbseseen.

KUNING-KÄRBSeseen

Amanita regalis

Kübar kollakas- või ookerpruun, keskel tumepruun, vanemalt võib pleekida kollakaks, tihedalt kaetud kollakate paksude ebemetega, mis võivad osaliselt kaduda, serv rihveljas, noorelt poolkerajas, hiljem lame, läbimõõt kuni 25 cm. Eoslehekesed valged, serv tihti kollakas, vabad. Jalg valge või kollakashall, kuiv, ebemeline, muguljas, rõngaga, tupega, kuni 25 × 3 × 4 cm. Rõngas valkjast, serv tihti kollaseebemeline, rippuv, lai, ülakülgsile, kaua püsiv. Tupp valge või kollakas, jalale liibunud, moodustab jala muguljale osale ebemelisi kontsentrilisi ringe. Seeneliha valge, kübaranaha all tumekollane, lõhnata. Eospulber valge. Eosed lai-ellipsoidsed, pole amüloidsed, 9–12 × 6–8 µm.

Sega- ja okasmetsades, harva.

VII–X.

Mürgine, põhjustab närvisüsteemihäireid.

Kuning-kärbseseent peavad mõne autorid punase kärbseseene teisendiks.

Sarnased liigid: punane, roosa ja panter-kärbseseen.

kupatatult söödav

söödav

tinglikult söödav

mittesöödav

Eesti punases raamatus ja/või riikliku looduskaitse all

mürgine

surmavalt mürgine

värskest mürgine, kupatatult söödav

mürgisus kaheldav

Loe veel:

400
EESTI
SEENT

KOLLANE KÄRBSESEEN, tüüpseisend

Amanita citrina var. *citrina*. Sünonüüm *Amanita mappa*

Kübar oliiv-, sidrun- või valkjaskollane, kaetud ebaühtlaselt valkjate, hallikate või pruunikate vatjaskiuliste ebemetega, mõnikord paljas, serv sile, kleepuv, noorelt poolmunajas või kumer, hiljem lame, läbimõõt kuni 12 cm. Eoslehekesed valged, mõnikord kollaka servaga, vabad. Jalg valkjas, kahvatukollakas või hallikas, kuiv, vatjasebemeline või paljas, suure servatud mugulja alusega, rõngaga, tupega, kuni 12 × 1.5 × 3 cm. Rõngas valge, alumine külj mõnikord kollakas, rippuv, serv ebemeline, sageli ülemine külj rihveljas, kaua ei vabasta eoslehekesi. Tupp valge, vatjas, jalaga kokku kasvanud, moodustab mugulja osa ülaservas terava voldi. Seeneliha valge, kartulilõhnaga. Eospulber valge. Eosed kerajad või veidi ellipsoidsed, amüloidsed, 7–10 µm.

Okas-, leht- ja segametsades, eriti liivastes männikutes, väga sageli.

VIII–XI.

Mittesöödav, sisaldab bufoteniini, mis on inimesele kahjulik.

Sarnased liigid: roheline ja valge kärbseseen.

KOLLANE KÄRBSESEEN, valge teisend

Amanita citrina var. *alba*

Viljakeha juba noorena üleni valge kuni valkjast, kübar kaetud ebaühtlaste valkjast-hallikate ebemetega, kujult sarnane tüüpseisendiga. Jalg teravalt servatud mugulaga.

Okas ja segametsades, harva.

VIII–X.

Mittesöödav.

Sarnased liigid: valge kärbseseen ja rõngata ning roheline kärbseseene valged teisendid.

HALL KÄRBSESEEN

Amanita excelsa. Sünonüüm *Amanita spissa*

Kübar hall, hallpruun või pruunikashall, serv heledam, valkjate või hallikate jahujate ebemetega, mis on kergelt ärापühitavad, serv sile, noorelt poolkerajas, vanemalt lame, läbimõõt kuni 12 cm. Eoslehekesed valged, vabad. Jalg valge või hallikas, mõnikord allpool üksikud pruunikad plekid, üleni peente hallikate või ookerjate vatjate ebemetega, muguljas, rõngaga, tupega, kuni 12 × 3 × 4 cm. Rõngas pealt valge, alumine külj hallikas, rippuv, lai, ülakülj rihveljas. Tupp jalale liibunud valkjate või hallikate ebemjate vöötidenä. Seeneliha valge, kübaranaha all hall, nõrga redise- või kartulilõhnaga. Eospulber valge. Eosed lai-ellipsoidsed, amüloidsed, 7–10 × 5–8 µm.

Okas-, leht- ja segametsades, harva.

VII–X.

Mittesöödav.

Sarnased liigid: panter- ja roosa kärbseseen.

